

กลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธ
ที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่

**Mechanisms for the development and creation of a network
to enhance the excellent Buddhist vocational education
management for learning in the New Normal**

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภุริปัญโญ และ เพ็ญ จงสกุลศิริ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

PhrakhrusangharakChakkit Bhuripañño and Padet Jongsakulsiri

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: padet.jong@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

แผนการวิจัยเรื่อง “กลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่” มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อการสังเคราะห์และถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีววิถีพุทธต้นแบบ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีพและทักษะอนาคตสำหรับวิทยาลัยอาชีวะ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ 4) เพื่อสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศ และ 5) เพื่อสร้างกลไกการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ เป็นดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Documentary Research) ควบคู่กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการภาคสนาม (Action Research) มุ่งเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิจากนักศึกษารวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์กลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษาอาชีววิถีพุทธ ประชาชนชาวบ้าน นักวิชาการกลุ่มผู้บริหารอาชีวะและคณาจารย์ จำนวน 50 รูป/คน สอบถามผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ปกครอง จำนวน 335 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสังเคราะห์และถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีววิถีพุทธต้นแบบในเขตภาคเหนือตอนบน กระบวนการการสังเคราะห์และถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีววิถีพุทธต้นแบบ โดยกำหนดแนวทางการปฏิบัติทั้ง 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 วิสัยทัศน์ ปรัชญา อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ขั้นที่ 2 วิธีการหรือการกำกับดูแลบุคคล ขั้นที่ 3 กำหนดแนวพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ขั้นที่ 4 การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาการเรียนการสอน

* วันที่รับบทความ: 11 สิงหาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 29 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 30 สิงหาคม 2567

Received: August 11, 2024; Revised: August 29, 2024; Accepted: August 30, 2024

2. การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีพและทักษะอนาคตสำหรับวิทยาลัยอาชีวะ มีชื่อว่า ATNOE Model ได้ 5 ขั้นตอน คือ 1) Analysis ความต้องการ นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ 2) Teamwork กำหนดเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน 3) Network สร้างเครือข่ายสังคมเพื่อเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) Organization การจัดการแผน หลักสูตร พัฒนาความร่วมมือ และ 5) Evaluation ประเมินผลและนำผลลัพธ์ ที่ดีมาใช้องค์กร

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ได้ 4 องค์ประกอบ 1) หลักสูตร ครู สื่อ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และผู้เรียน 2) ด้านการบริหารจัดการอาชีววิถีพุทธสู่จุดหมาย และประเมินผลการเรียน 3) รูปแบบการสอนด้วยศิลป สมาธิปัญญา และเทคโนโลยี และ 4) การเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่บน “แพลตฟอร์ม Metaverse” สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมชีวิตวิถีใหม่ เพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงาน และทักษะการใช้เทคโนโลยี

4. การสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศ เพื่อยกระดับการจัดการศึกษา 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านพฤติกรรม 4) ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ และ 5) ด้านกิจกรรมประจำวันพระ

5. การสร้างกลไกการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ได้ 5 ขั้นตอน 1) กำหนดยุทธศาสตร์ และเป้าหมาย 2) การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ 3) การติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการ 4) แนวทางการสร้างกลไกการพัฒนา และเชื่อมโยงการพัฒนาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศ

คำสำคัญ: กลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่าย; การยกระดับการจัดการศึกษา; อาชีววิถีพุทธการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่

Abstract

The objectives of this study were 1) to synthesize and extract lessons learned from the model Buddhist vocational colleges in the upper northern region; 2) to create a model for vocational learning and future skills for vocational colleges; 3) to develop an excellent Buddhist vocational education management model; 4) to create a network to enhance the excellent Buddhist vocational education management for learning in the New Normal; and 5) to create mechanisms for the development and enhancement of excellent Buddhist vocational education management for learning in the New Normal. It's qualitative research, which studied information (Documentary Research) from secondary sources with action research, focusing on participatory action research from primary sources. The data was collected from the informants: monks, administrators, instructors, Buddhist vocational students, village sages, academics, vocational administrators and instructors, totaling 50 persons, asked about executives, faculty members, and parents, totaling 335 persons. Data were analyzed using content analysis and presented in a descriptive format.

The findings of the study were as follows:

1. The process of synthesis and lessons learned of the prototype Buddhist Vocational College in the Upper Northern Region established in 4 stages: Stage 1: vision, philosophy, and identity; Stage 2: methods or person supervision; Stage 3: determination of development guidelines to enhance the quality of education; and Stage 4: integration of Buddhist principles in teaching and learning development.

2. Creating a learning management model for careers and future skills for vocational colleges, named ATNOE Model. There were 5 steps: 1) Analysis; needs of policies and methods for professional development 2) Teamwork; setting development goals and participatory development 3) Network; creating a social network to enhance knowledge exchange 4) Organization; plan management, curriculum, collaborative development, and 5) Evaluation; evaluate and implement good results to use in the organization.

3. The development of an excellent Buddhist vocational education management model for learning in the New Normal consisted of 4 components: 1) Curriculum, teachers, media, physical environment, and learners; 2) Buddhist vocational management towards goals and assessment of study results; 3) Teaching model of precepts, meditation, wisdom, and technology; and 4) The New Normal on the "Metaverse Platform" corresponded to the New Normal life environment to achieve study skills, life skills, work skills, and technology skills.

4. Creating a network to enhance the management of excellent Buddhist vocational education to enhance the education management in 5 issues, 1) namely physics, 2) teaching and learning, 3) behavior, 4) Buddhist-oriented promotion, and 5) Buddhist monk's daily activities.

5. Creation of mechanisms for the development and enhancement of excellent Buddhist vocational education management for learning in the New Normal could be accomplished in 5 steps: 1) Strategic setting and goals, 2) Strategic implementation, 3) Supervision and evaluation according to the plan Action, and 4) Guidelines for creating development mechanisms to associate the excellent Buddhist vocational development.

Keywords: Network Development and Creation Mechanisms; Education Enhance; Buddhist Vocational Education; Learning in the New Normal

บทนำ

ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้ให้ความสำคัญด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ได้แก่ 1) พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต 2) การยกระดับการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง 3) ปลุกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ 4) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดี 5) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย และสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ นโยบายรัฐบาลหลักด้านการศึกษา ได้แก่ นโยบายที่ 4 การศึกษาและเรียนรู้ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม 4.1 จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ 4.2 ในระยะเฉพาะหน้าจะปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษา 4.3 ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปมีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง 4.4 พัฒนาค

ทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4.5 ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน 4.6 พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นคน 4.7 ทำนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ สนับสนุนให้องค์กรทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสันติสุข และความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน 4.8 อนุรักษ์ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทยและภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย 4.9 สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน และวัฒนธรรมสากล 4.10 ปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 7).

การผลิตกำลังด้านอาชีวศึกษาจึงเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหารทุกคนต้องศึกษาและดำเนินการให้การศึกษอาชีวศึกษาเป็นไปอย่างมีกรอบที่ชัดเจนและเกิดประสิทธิผลและมีใช้เพียงแต่ศึกษาไว้เป็นแบบเท่านั้น การศึกษาครั้งนี้นอกจากจะทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ ในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาแล้ว ยังทำให้ได้แนวทางสำคัญในการบริหารสถานบันอาชีวศึกษาซึ่ง ได้ศึกษา สังเคราะห์ จากการนำด้านการบริหารสถานบันอาชีวศึกษาของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการบริหารการอาชีวศึกษามีผลผลิตและประสิทธิผลอันเป็นที่ประจักษ์เช่น ประเทศ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ฮองกง สิงคโปร์ ออสเตรเลีย อิสราเอล ฝรั่งเศส เยอรมัน แคนาดา สหรัฐอเมริกา และบราซิล สามารถผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาตอบสนองความต้องการทั้งในและต่างประเทศ สามารถใช้การบริหารอาชีวศึกษาพัฒนาประเทศจนผู้ผลิตบุคคลากรชั้นนำในระดับนานาชาติและมีประเด็นในการบริหารสถาบันการอาชีวศึกษาที่เป็นแนวหลักบริหารการศึกษาตามทัศนะของสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่า “การบริหารและจัดการศึกษาจะบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษา ย่อมต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาเป็นอย่างมาก กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความสามารถ คุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่ยอมรับ กอปรทั้งมีความฉลาดทั้งทางสติปัญญาทางอารมณ์ และความฉลาดทางคุณธรรม รวมทั้งปฏิบัติตามวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจะนำไปสู่ความมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : ๑).

จากแนวคิดข้างต้นที่ได้กล่าวมาผนวกกับยุคชีวิตวิถีใหม่ การศึกษากับภาวะของการปรับตัวครั้งใหญ่ การเรียนรู้แบบออนไลน์กำลังจะกลายเป็นความปกติใหม่ของสังคมไทยมากขึ้น และการเรียนรู้แบบออนไลน์ก็ไม่ใช่แค่การสอนผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มเท่านั้น แต่การเรียนรู้วิถีใหม่นี้ยังมีอีกหลายมิติ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจน ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์คอนเทนต์อำนวยความสะดวกการสอนได้แค่ปลายนิ้ว ทำให้เราสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา แต่ไม่ได้หมายถึงว่าการปฏิสัมพันธ์ของคุณครูและนักเรียนจะลดน้อยลง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ยังมีอยู่ แต่เปลี่ยนพื้นที่จากโรงเรียนสู่โทรศัพท์มือถือหรือเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อการสังเคราะห์และถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาวิถีพุทธต้นแบบในเขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีพและทักษะอนาคตสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคนิคยุคชีวิตวิถีใหม่
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่
4. เพื่อสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศ
5. เพื่อสร้างกลไกการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการวิจัย เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย มีการจัดกระบวนการวิจัยด้วยการถอดบทเรียนและการบูรณาการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการปฏิบัติการร่วมกันในพื้นที่ศึกษาและกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้กระบวนการตามวงจรเดมมิง (PDCA) เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน มีการดำเนินงาน ดังนี้

1) การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study)

การศึกษาในเชิงเอกสาร ผู้วิจัยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากพระไตรปิฎก ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2539 อรรถกถา หนังสือรายงานการวิจัย รายงานการประชุม เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด หลักการ รูปแบบความสัมพันธ์ กลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ศึกษาค้นคว้าสังเคราะห์และถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาวิถีพุทธต้นแบบในเขตภาคเหนือตอนบน และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม และกิจกรรมต่าง ๆ
- 2) สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีพและทักษะอนาคตสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยการสัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม และสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบล ลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 3) พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ด้วยกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้วิถีพุทธ เศรษฐศาสตร์วิถีพุทธ การฝึกสติภาวนาวิถีพุทธ วัฒนธรรม/มารยาทชาวพุทธ

4) สร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศ ด้วยกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้วิถีพุทธ เศรษฐศาสตร์วิถีพุทธ การฝึกสติภาวนาวิถีพุทธ วัฒนธรรม/มารยาทชาวพุทธ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา 2) วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา 3) วิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา 4) วิทยาลัยการอาชีวศึกษาปทุมธานี

5) สร้างกลไกการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ให้เกิดขึ้นในอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศ

2) วิจัยเชิงปฏิบัติการภาคสนาม (Action Research)

1) ขั้นตอนเลือกประเด็นปฏิบัติการการวิจัย เป็นการสร้างความร่วมมือกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเพื่อร่วมกันพิจารณาคัดเลือกประเด็นคำถามวิจัย ซึ่งเป็นการร่วมกันศึกษาภายใต้สภาพปัญหา ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายจนนำไปสู่การตั้งคำถาม และพัฒนาไปสู่การกำหนดเป้าหมายของการวิจัย

2) ขั้นตอนปฏิบัติการ เป็นการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ และการปรับเปลี่ยนกิจกรรมดำเนินงานตามเงื่อนไขที่พบในขณะปฏิบัติการ ซึ่งอาจมีกิจกรรมที่หลากหลายมีรายละเอียดและขั้นตอนมาก

3) สรุปบทเรียน เพื่อจัดทำฐานข้อมูลและนำเสนอข้อมูลสู่ชุมชนและหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนหน่วยงาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงบูรณาการนำไปใช้ได้จริง

3) กลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึก เป็นผู้ที่ยินดีจะให้ข้อมูลเชิงลึกถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามบริบทของพื้นที่ กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 1) พระสงฆ์ จำนวน 10 รูป 2) ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน 3) ตัวแทนชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/นักวิชาการ จำนวน 10 คน และ 4) ผู้บริหารอาชีววิถีพุทธ จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 50 คน

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ใช้แบบสัมภาษณ์ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งการเข้าไปมีส่วนร่วมในพื้นที่และดำเนินการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยจะเตรียมแนวคำถามอย่างกว้าง ๆ มาแล้วล่วงหน้า

2) การอภิปรายกลุ่มย่อย โดยนำกิจกรรมกลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ที่พบในการสัมภาษณ์มาทำการสนทนากลุ่มเพื่อสร้างชุดกิจกรรม

3) ใช้ชุดกลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายจากการสนทนากลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษาอาชีววิถีพุทธ และการจัดเวทีแสดงความคิดเห็น เพื่อสร้างกลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตและถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนจากกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ เศรษฐศาสตร์วิถีพุทธ การฝึกสติภาวนา วัฒนธรรม/มารยาท ประจำท้องถิ่น นวัตกรรมเด่นประจำโรงเรียน ความคิดสร้างสรรค์ เชิงบวก กิน อยู่ ดู ฟังเป็นแนววิถีพุทธ

2) จากการอภิปรายกลุ่มย่อย ที่ค้นพบในการสัมภาษณ์มาทำการอภิปรายกลุ่ม และการถอดบทเรียนเพื่อนำมาสร้าง รูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีพและทักษะอนาคตสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศ โดยใช้เครือข่ายเป็นตัวเชื่อมโยง โดยใช้การวิเคราะห์จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในระดับสถานศึกษา

3) สรุปจากข้อที่หนึ่ง และข้อที่สอง จัดทำผลสรุปจากการวิจัยและประมวลองค์ความรู้และข้อคิดเกี่ยวกับกลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อยและกิจกรรม โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้เศรษฐศาสตร์วิถีพุทธ การฝึกสติภาวนา วัฒนธรรม/มารยาท ประจำท้องถิ่น นวัตกรรมเด่นประจำโรงเรียน ความคิดสร้างสรรค์ เชิงบวก กิน อยู่ ดู ฟังเป็นแนววิถีพุทธ

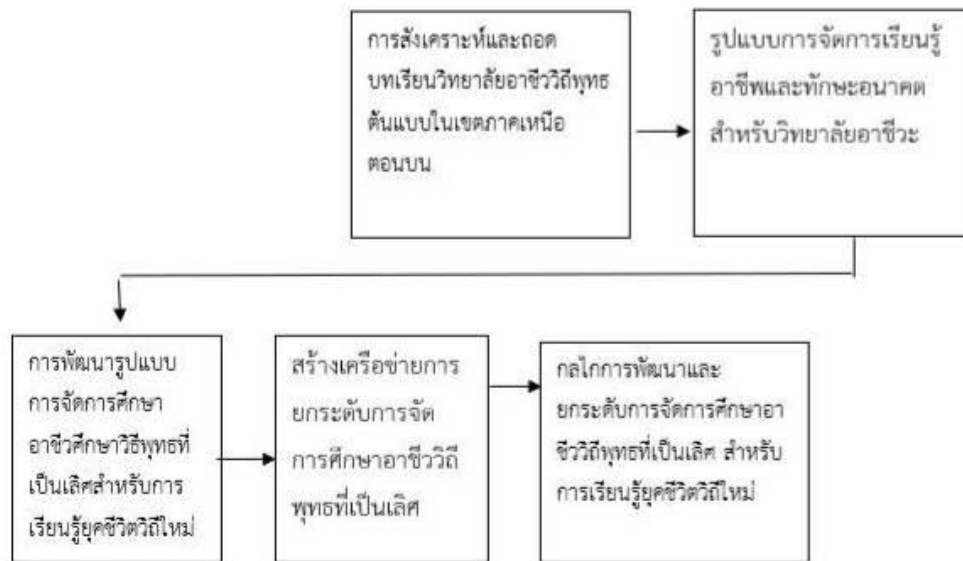
2) วิเคราะห์กลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

7) การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) โดยสรุปเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศ สำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ รวมไปถึงการสร้างเกณฑ์ปฏิบัติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้เห็นสังเคราะห์และถอดบทเรียน สร้างรูปแบบ พัฒนารูปแบบ สร้างเครือข่าย สร้างกลไกการพัฒนาและยกระดับให้เกิดการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่อย่างยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ มีกรอบแนวคิดในการวิจัย มีดังนี้



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การสังเคราะห์และถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีววิถีพุทธต้นแบบในเขตภาคเหนือตอนบน

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการการสังเคราะห์และถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีววิถีพุทธต้นแบบ ที่จะนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้นั้น ต้องกำหนดแนวทางการปฏิบัติทั้ง 4 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 วิสัยทัศน์ปรัชญาอัตลักษณ์เอกลักษณ์ ชั้นที่ 2 วิธีการหรือการกำกับดูแลบุคคล ชั้นที่ 3 กำหนดแนวพัฒนาคุณภาพคุณภาพ การศึกษาให้ยกระดับ ชั้นที่ 4 การบูรณาการหลักทางพระพุทธศาสนาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน จากการศึกษาสภาพพื้นที่และการถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีววิถีพุทธ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา คือ ทักษะการคิด ทักษะการดำรงชีวิต ทักษะการสร้างอาชีพ และทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการสอนให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เพราะความรู้ไม่จำเป็นต้องเรียนในห้องเรียนหรือในสถานศึกษาเท่านั้น แต่สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้จากอินเทอร์เน็ต ซึ่งภาครัฐควรจะเน้นที่นวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้กับชีวิตได้ จากการสังเคราะห์และถอดบทเรียนทั้ง 3 วิทยาลัย

2. การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาชีพและทักษะอนาคตสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคนิคยุคชีวิตวิถีใหม่ ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ 5 องค์ประกอบ 1) การมีวิสัยทัศน์ ค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน (Shared Vision) 2) มีความร่วมมือและร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Teamwork) 3) มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Learning and Professional Development) 4) มีกระบวนการการสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพในทุกขั้นตอน การสะท้อนโดยการเปิดรับคำชี้แนะการปฏิบัติงานและ (Collective Inquiry) 5) มีการสร้างระบบการจัดเก็บ และการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดี

3” รูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิชาชีพที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษา มุ่งพัฒนาสถานศึกษาด้วยหลักไตรสิกขาอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ พัฒนางค์กรให้เป็นองค์กรแห่งคุณธรรมและคุณภาพ มีพฤติกรรมผู้นำที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในองค์กร แห่งคุณธรรมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมชีวิตวิถีใหม่ เพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ นักเรียนได้ประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ด้านนวัตกรรม ทักษะด้านชีวิตหรือการทำงาน และทักษะการสื่อและเทคโนโลยีเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

4. การสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิชาชีพที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ผลการวิจัยพบว่า โดยใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันมาช่วยในสร้างกิจกรรม สร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิชาชีพที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ เทคโนโลยี ชื่อว่า Metaverse คือ การสร้างสภาพแวดล้อมของโลกแห่งความจริงและเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน จนกลายเป็น "ชุมชนโลกเสมือนจริง" ที่สามารถผสานวัตถุรอบตัวและสภาพแวดล้อมให้เชื่อมต่อกันเป็นหนึ่งเดียว โดยอาศัยเทคโนโลยี AR และ VR เข้ามาช่วยเชื่อมโยงอย่างไร้รอยต่อให้กลายเป็นพื้นที่โลกเดียวกัน

5. กลไกการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิชาชีพที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลไกการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิชาชีพที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ 1) การจัดทำยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน เป้าหมายร่วมกัน 2) การปฏิบัติการตามแผนยุทธศาสตร์ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การจัดสรรงบประมาณ การกระจายอำนาจ การจัดทำระบบ การจัดกิจกรรมวิชาการ การประกาศเกียรติคุณ และการควบคุมจรรยาบรรณ 3) การติดตามและประเมินผล และ 4) แนวทางการสร้างกลไกการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษา ได้แก่ ครู นักเรียน และองค์กร สถานศึกษา ครอบครัว และการเชื่อมโยงด้วยหลักไตรสิกขา, Soft Skill, Active Learning สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การสังเคราะห์และถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีววิถีพุทธต้นแบบในเขตภาคเหนือตอนบน

การสังเคราะห์และถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีววิถีพุทธต้นแบบ ที่จะนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้นั้น ต้องกำหนดแนวทางการปฏิบัติทั้ง 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 วิสัยทัศน์ ปรัชญา อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ขั้นที่ 2 วิธีการ หรือการกำกับดูแลบุคคล ขั้นที่ 3 กำหนดแนวพัฒนาคุณภาพคุณภาพการศึกษาให้ยกระดับ และขั้นที่ 4 การบูรณาการหลักทางพระพุทธศาสนาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจากการสังเคราะห์และถอดบทเรียนทั้ง 3 วิทยาลัยอาชีววิถีพุทธต้นแบบในเขตภาคเหนือตอนบน สอดคล้องกับงานวิจัยของเชวง อุปลัมภ์ (2557 : 129-139) ที่ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการด้านผลผลิต พบว่าทุกด้านมีคุณภาพ 2) แนวทางพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ใน ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ควรประชุมชี้แจงให้ความรู้โรงเรียนวิถีพุทธ ศึกษาเอกสารโครงการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน อบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร ปลุกจิตสำนึกให้ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรม พรหมวิหารธรรม มีเหตุผล ประกาศยกย่องชมเชยให้รางวัล ประกวดครูดีเป็นแบบอย่าง ผู้บริหาร ประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู นักเรียน ให้มีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาโรงเรียนวิถี ในด้านกระบวนการ พบว่า บ้าน วัด โรงเรียนต้องรู้ร่วมกันจึงจะพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธได้จัดประชุมชี้แจงให้การอบรม ศึกษาดูงาน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดทำแผนบูรณาการวิถีพุทธเข้าไปในทุกกลุ่มสาระวิชาครูต้องกำหนดเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน มีการวางแผนกำหนดกิจกรรมเป็น ควบคุมพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานกิจกรรมต่างๆ สรุปผลในแต่ละวัน และจัดประชุมชี้แจงให้ทุกคนได้รับทราบ ในด้านผลผลิต พบว่า โรงเรียนต้องสร้างจิตสำนึกรู้คุณค่า แท้-คุณค่าเทียม ไม่นิยมวัตถุนิยมเกินไป น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยมีการจัดอบรมประชุมชี้แจง สร้างความตระหนักฝึกให้นักเรียนรู้จักพึ่งตนเอง อบรมปฏิบัติธรรม พัฒนาด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาให้ สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อตนเองผู้อื่น ตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา และฝึกให้นักเรียนมีความอดทน อดกลั้น มีขันติและมีสติ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ใช้หลักเหตุผลและรู้จักให้อภัย

2. การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีพและทักษะอนาคตสำหรับวิทยาลัยอาชีวะและเทคนิคยุคชีวิตวิถีใหม่ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีพและทักษะอนาคตสำหรับวิทยาลัยอาชีวะและเทคนิคยุคชีวิตวิถีใหม่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับอาชีวศึกษา มีหลักการ คือ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักศึกษา ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยยึดแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ 5 องค์ประกอบ คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน (Shared Vision) 2) มีความร่วมมือและร่วมกันรับผิดชอบ

ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Teamwork) 3) มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Learning and Professional Development) 4) มีกระบวนการการสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพในทุกขั้นตอน การสะท้อนโดยการเปิดรับคำชี้แนะการปฏิบัติงานและ (Collective Inquiry) และ 5) มีการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดี ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีพและทักษะอนาคตสำหรับวิทยาลัยอาชีวะและเทคนิคยุคชีวิตวิถีใหม่ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ กระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือปรับเปลี่ยนทัศนคติ สร้างความร่วมมือด้วยกิจกรรม การเรียนการสอนของครู เพื่อสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์ระหว่างครู และนักเรียนเรียกว่าเป็น การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร บำรุงผล (2549) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาวิถีพุทธดีเด่น และวิถีพุทธทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ เมื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาวิถีพุทธดีเด่นกับสถานศึกษาวิถีพุทธทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. รูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ จากวิจัยพบว่า หลักการการจัดการศึกษา มุ่งพัฒนาสถานศึกษาด้วยหลักไตรสิกขาอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ พัฒนางค์กรให้เป็นองค์กรแห่งคุณธรรมและคุณภาพ “Moral and Quality Organization” หรือ MQO LAT Model โดยสรุป มี 5 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 บุคลากรชั้นเลิศ (Personal Mastery) ขั้นคัดเลือกรับบุคคลที่เป็นเลิศ ที่ต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ มีคุณธรรม และมีคุณภาพ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นนักฟังที่ดี บริหารคน บริหารเวลา บริหารทรัพยากร และสามารถจัดการกับปัญหาได้, ลักษณะที่ 2 มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Building Shared Vision) การสร้างทัศนคติร่วมของคนในองค์กร ให้สามารถมองเห็นภาพและมีความต้องการที่จะมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน, ลักษณะที่ 3 มีแบบแผนความคิดร่วม (Mental Models) การเข้าใจบทบาทหน้าที่ มีความคิดความเข้าใจในเรื่องของตนเอง ผู้อื่น และองค์กร สามารถปรับเปลี่ยนความคิดให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร, ลักษณะที่ 4 เรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) ร่วมกันของสมาชิกในองค์กร การพัฒนาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ โดยอาศัยการสนทนา การประชุมปรึกษาหารือร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและปฏิบัติงานร่วมกันโดยมีความไว้วางใจต่อกัน และ ลักษณะที่ 5 การคิดอย่างเป็นระบบ (Systematic Thinking) วิธีการคิดหรือการมองสิ่งต่างๆ ในลักษณะของภาพโดยรวมทั้งหมด มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ว่ามีการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต สามารถวางแผนการปฏิบัติงานให้ผลของงานเกิดความกระจำจ ชัดเจน

ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับรายงานวิจัยของพระระพีพัฒน์ หาญโสภณ (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัย “ประเมินสถานศึกษาวิถีพุทธ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 25” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม ผลกระทบหรือผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการดำเนินงานของสถานศึกษาวิถีพุทธ ที่ส่งผลต่อบ้านวัดและสถานศึกษาโดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ทุกองค์ประกอบ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลกระทบต่อสถานศึกษา มีการปรับปรุงตกแต่งอาคารสถานที่ให้ร่มรื่น สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามมาก ผู้ปกครอง/ชุมชนมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของสถานศึกษามากขึ้น และผู้บริหารและครู มีการพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและชุมชน สังคม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านผลกระทบต่อวัด กล่าวคือวัดมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ นักเรียน

4. การสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ โดยผู้วิจัยได้จัดทำสนทนากลุ่ม ได้แนวคิดการถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์ การจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันมาช่วยในสร้างกิจกรรมสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ เทคโนโลยี ชื่อว่า Metaverse คือ การสร้างสภาพแวดล้อมของโลกแห่งความจริงและเทคโนโลยี เข้าด้วยกันจะเป็น “ชุมชนโลกเสมือนจริง” ที่สามารถผสานวัตถุรอบตัวและสภาพแวดล้อมให้เชื่อมต่อกันเป็นหนึ่งเดียว โดยอาศัยเทคโนโลยี AR และ VR เข้ามาช่วยเชื่อมโยงอย่างไร้รอยต่อให้กลายเป็นพื้นที่สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ Coaching นักเรียนให้ได้พลัง Social Media ยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศ โดยบริหารจัดการและการสร้างเครือข่าย แนวทางการจัดการและพัฒนาสถานศึกษาวิถีพุทธ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐกิตติ ศรีสันต์ (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาวิถีพุทธในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ตามแนวการดำเนินงาน 5 ด้าน คือ ด้านศักยภาพสภาพแวดล้อมด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ และเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานสถานศึกษาวิถีพุทธ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาวิถีพุทธในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาวิถีพุทธในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สถานศึกษาวิถีพุทธจะประสบความสำเร็จต้องพัฒนาที่ตัวบุคคล คือ ครูก่อน ครูต้องเป็นครูวิถีพุทธจริง ๆ หรือไม่ก็จะต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันกับเด็กนักเรียน

5. กลไกการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน เป้าหมายร่วมกัน, ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการตามแผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 10 แผนปฏิบัติการ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การกระตุ้นบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ การกระจายอำนาจ การจัดทำระบบ การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพ การจัดกิจกรรมวิชาการ การประกาศเกียรติคุณ และการควบคุมจรรยาบรรณ,

ขั้นตอนที่ 3 การติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย 6 แผนปฏิบัติการ ได้แก่ การติดตามประเมิน การประเมินตนเอง (SAR) การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก การนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุง แผนบริหารจัดการศึกษา (Improvement Plan) และการนำผลการประเมินไปพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ และ

ขั้นตอนที่ 4 แนวทางการสร้างกลไกการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 6 แผนปฏิบัติการ ได้แก่ 1.องค์ประกอบ ได้แก่ คน คือ ผู้นำ,ครู,นักเรียน และองค์กร คือ สถานศึกษา, ครอบครัว, หน่วยงานทาง พระพุทธศาสนา, 2.ปัจจัย ได้แก่ การบริหารจัดการ คือ การเรียนการสอน, ระบบการบริหารจัดการ, การปรับ mindset หรือแนวความคิด 3.ผลกระทบ ได้แก่ ทิศทาง คือ ทางบวก, ทางลบ และการเปลี่ยนแปลง คือ สังคม, พหุวัฒนธรรม, เทคโนโลยี 4.หลักการ ได้แก่ การสร้างความร่วมมือร่วมกับเครือข่าย, กลไกการ เสริมแรง,ความยั่งยืนและต่อเนื่องของนโยบาย 5.กลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่าย ได้แก่ การทำงานต่อเนื่อง ของผู้บริหาร, การสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้, ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (บวร) และ 6.การเชื่อมโยงกลไก การพัฒนาอาชีพวิถีพุทธที่เป็นเลิศ ได้แก่ หลักสูตร (หลักไตรสิกขา, Soft Skill, Active learning), ครู, ผู้เรียน , สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยี, สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งจากดำเนินงานการศึกษา กลไกการพัฒนาและ ยกระดับการจัดการศึกษาอาชีพวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ สอดคล้องกับรายงานการ วิจัยของสมศักดิ์ เอี่ยมดี, (2556 : 216 – 224) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม ในการจัด การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบที่มี ประสิทธิภาพของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็น ทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย (1) องค์การของเครือข่าย (2) การจัดการเครือข่าย (3) การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย (4) การธำรงรักษาเครือข่าย 2) ผลการประเมิน รูปแบบการบริหารเครือข่าย โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเป็น ประโยชน์ความเป็นไปได้ความเหมาะสม และ ความถูกต้องในระดับมากที่สุด ยกเว้น องค์ประกอบที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความเป็นไปได้และ องค์ประกอบที่ 4 การธำรงรักษาเครือข่ายความเป็นไปได้ความถูกต้องในภาพรวมมีผลการประเมิน อยู่ในระดับ มาก 3) ผลการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความสำเร็จในภาพรวมมีความสำเร็จในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบ สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเครือข่ายการจัดการศึกษาได้มีค่าเฉลี่ย สูงสุด ความพึงพอใจภาพรวมมี ความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด การพัฒนาระบบมีการจัดศูนย์ ประสานงาน ติดต่อสื่อสาร และพัฒนาความรู้ และทักษะระหว่างสมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความต่อเนื่อง ภาพรวมมีความต่อเนื่องในระดับมากที่สุด การพัฒนา ระบบมีการกำหนดคู่มือการ บริหารงานอย่าง ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรนำผลการสังเคราะห์ และถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาวิถีพุทธต้นแบบ ด้านการบริหารบุคคล ผู้บริหารและคณะครูต้องเข้าอบรมโครงการอาชีวศึกษาวิถีพุทธ เพื่อให้มีความรู้ และหลักสูตรอาชีวศึกษาวิถีพุทธ นำไปใช้ในสถานศึกษา

1.2 การสร้างเครือข่ายของทุกส่วนงาน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง ทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้และนำเสนอกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในสถาบันของตนเอง โดยใช้ผลการวิจัยเป็นกลไกเครื่องมือดำเนินการในเบื้องต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลการสังเคราะห์และถอดบทเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาวิถีพุทธต้นแบบในเขตภาคเหนือตอนบนไปส่งเสริมการจัดกิจกรรมในอาชีวทั่วประเทศ

2.2 ควรศึกษาต่อยอดรูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ในมิติด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

2.3 ควรศึกษาเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธที่เป็นเลิศให้เกิดทั่วประเทศ เป็นเครือข่ายอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านบริหารจัดการ

องค์ความรู้ที่ได้รับ

ชุดกลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่สรุปได้ดังนี้



แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- เซวง อุปถัมภ์. (2557). แนวทางการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา
ประถมศึกษาตาก เขต 2. สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 20 (2), 129-139)
- ณัฐกิตติ์ ศรีสันต์. (2548). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธในภาคตะวันออก.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระระพีพัฒน์ หาญโสภณ. (2557). ประเมินโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 25. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมศักดิ์ เอี่ยมดี. (2556). การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 15 (ฉบับ
พิเศษ), 216-224.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). สภาพและปัญหาการบริหารการศึกษาและการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิ.ที.ซี,
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580).
ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 135 ตอนที่ 82 ก.
- อัมพร บำรุงผล. (2549). การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะ
ครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.